

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**ДОМ НАРОДА
ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ**
Зajедничка комисија за надзор над радом
Обавјештајно-безбједносне агенције
Босне и Херцеговине

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

**DOM NARODA
PREDSTAVNIČKI DOM/ZASTUPNIČKI DOM**
Zajednička komisija za nadzor nad radom
Obavještajno-sigurnosne agencije
Bosne i Hercegovine
Zajedničko povjerenstvo za nadzor nad radom
Obavještajno-sigurnosne agencije
Bosne i Hercegovine

Broj:
Sarajevo

**IZVJEŠTAJ O RADU
ZAJEDNIČKE KOMISIJE
ZA NADZOR NAD RADOM OSABIH
ZA 2015. GODINU**

Sarajevo, decembar 2015.

SADRŽAJ:

1. UVODNE NAPOMENE	3
2. AKTIVNOSTI KOMISIJE U 2015. GODINI	3
a. Zakonodavne aktivnosti	4
b. Razmatranje materijala koji proističu iz zakonom utvrđenih nadležnosti i ostalih akata	6
c. Nadzorne posjete i radni sastanci iz nadležnosti Komisije	8
2.1. PRISUSTVO OBUKAMA, RADIONICAMA, KONFERENCIJAMA I OKRUGLIM STOLOVIMA	8
2.2. STUDIJSKE POSJETE I PROGRAMI ZA PROFESIONALNO USAVRŠAVANJE U INOZEMSTVU	9
2.3. SARADNJA SA OBAVJEŠTAJNO-SIGURNOSNOM AGENCIJOM BiH I DRUGIM DOMAĆIM INSTITUCIJAMA	9
2.4. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI KOMISIJE.....	10
3. REZIME	12

1. UVODNE NAPOMENE

Nadležnosti Zajedničke komisije za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Komisija), utvrđene su u odredbama Zakona o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 12/04, 20/04, 56/06 i 12/09), Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 54/05 i 12/09), te poslovnica oba Doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Pored navedenih propisa, Komisija se rukovodi i vlastitim Poslovníkom i Pravilnikom, te relevantnim propisima koje donosi Državni sigurnosni organ. Komisija u svome radu također nastoji uvažiti i principe sadržane u Zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici EU (CFSP), odnosno u njenom dijelu koji se konkretnije odnosi na područje rada Komisije, tj. Zajedničkoj odbrambenoj i sigurnosnoj politici (CSDP). Također se u obzir uzimaju i obaveze BiH u smislu NATO aspiracija Bosne i Hercegovine, tj. obaveze definirane kroz IPAP, MAP i Sigurnosni sporazum između BiH i NATO. Konačno, Komisija pri radu ima u vidu i obaveze koje proističu iz drugih međunarodnih sporazuma koje je Bosna i Hercegovina potpisala ili im pristupila (poput sigurnosnih sporazuma potpisanih između BiH i EU, BiH i OSCE, i sl).

PSBiH je nakon konstituisanja domova, izvršila i proces konstituisanja stalnih radnih tijela domova i zajedničkih komisija na vrijeme, izuzev ZK OSA, koja je nakon nekoliko mjeseci odlaganja konstituisana 01.07.2015. izborom predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg. S obzirom da je u augustu bio kolektivni godišnji odmor a komisija konstituisana u julu, u kratkom vremenskom rasponu do danas su održane četiri radne sjednice što je duplo više od zakonskog minimuma a svi materijali i nadležnosti Komisije utvrđeni Zakonom i Poslovníkom su obuhvaćeni i tretirani na vrijeme i adekvatno. U nastavku podnosim Domovima detaljan Izvještaj o radu Zajedničke komisije za nadzor nad radom OSABiH za 2015. godinu.

2. AKTIVNOSTI KOMISIJE U 2015. GODINI

U skladu s članom 52. stav (1) i članom 85. stav (1) Poslovníka Predstavničkog doma Parlamentarne Skupštine BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 79/14), članom 42. stav (1) i članom 75. stav (1) Poslovníka Doma naroda Parlamentarne Skupštine BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 58/14), Parlamentarna Skupština BiH na 13. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 10.juna 2015.godine i na 6. Sjednici Doma naroda, održanoj 23. juna 2015.godine, donijela Odluku o izboru članova Zajedničke komisije za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije Bosne i Hercegovine.

Članovi iz Predstavničkog doma su :

- 1.Nikola Špirić
- 2.Damir Bećirović
- 3.Sadik Ahmetović
- 4.Predrag Kožul
- 5.Mirsad Mešić
- 6.Đorđo Krčmar

Članovi iz Doma naroda su:

- 1.Sredoje Nović
- 2.Ljilja Zovko
- 3.Darko Babalj
- 4.Fahrudin Radončić
- 5.Safet Softić
- 6.Bariša Čolak

Na konstitutivnoj sjednici održanoj 01.07.2015.g za predsjedavajućeg Komisije izabran je Nikola Špirić a za zamjenike Bariša Čolak i Safet Softić.

Tokom izvještajnog perioda, tj. tokom 2015. godine, Komisija je realizirala slijedeće aktivnosti:

Broj održanih sjednica	4
Broj radnih sastanaka	3
Broj tačaka dnevnog reda	19
Učešće na seminarima i konferencijama	4

Komisija je u izvještajnom periodu razmatrala:

Prijedlozi zakona	1
Izvještaji i informacije	7
Odluke	0
Usvojeni zaključci	5
Ostali akti	7

4

Tokom izvještajnog perioda Komisija je u okviru svojih nadležnosti pratila rad različitih tijela i institucija izvršne vlasti (OSABiH, DSO, Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo odbrane, predsjedavajući Vijeća ministara BiH, Vijeće ministara BiH, itd.).

a. Zakonodavne aktivnosti

Zakoni koji su bili predviđeni za razmatranje u okvirima nadležnosti Komisije (odnosno predlaganje izmjena i dopuna istih koje se tiču poslova i organa iz nadležnosti Komisije) su slijedeći:

1. Zakon o OSABiH
2. Zakon o zaštiti tajnih podataka BiH
3. Zakon o reviziji institucija BiH,
4. Zakon o javnim nabavkama, te
5. Zakon o odbrani BiH.

Što se tiče **Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH**, vršili smo redovan nadzor nad njegovom primjenom, te smo i ponovo aktivirali pitanje osiguranja uvjeta za zakonit rad Komisije (propisno zaštićena sala za sastanke, adekvatne prostorije za Podregistar tajnih podataka koje štiti PSBiH, itd.). Na našu urgenciju sastavljen je i usvojen Pravilnik o zaštiti tajnih podataka u PSBiH. Pri Uredu sekretara Komisije formiran je Podregistar tajnih podataka koje štiti PSBiH, i uspostavljen funkcionalan prijem, obrada i pohrana povjerljive pošte za PSBiH. Sekretar Komisije imenovan je za sigurnosnog službenika PSBiH, i već redovno obavlja širok spektar poslova iz domena primjene Zakona o zaštiti tajnih podataka u PSBiH (od sastavljanja gore pomenutog Pravilnika, preko savjetodavne uloge rukovodstvu Sekretarijata, pa do rukovanja povjerljivom poštom koja ulazi ili izlazi iz PSBiH, podrške različitim istražnim komisijama Domova itd.).

Što se tiče **Zakona o OSABiH** i **Zakona o reviziji institucija BiH**, već smo ranije ustanovili da su ova dva zakona međusobno proturječna, te da ih je potrebno doraditi (otkloniti nejasnoće i proturječnosti). Radi se prije svega o ovlasti revizora da pristupi svim podacima, uvijek i svugdje, na što po Zakonu o reviziji u institucijama BiH imaju pravo, sa jedne strane; te sa druge strane, o potrebi OSABiH da određene podatke u određenom momentu ne ustupi ili prikrije, iz razloga zaštite tajnosti svojih operacija, na što po Zakonu o OSABiH imaju pravo. Ove izmjene nismo uspjeli formalno razmotriti (kao konkretan Prijedlog izmjena zakona), dobrim dijelom zbog otpora koji je bilo kakvim promjenama dolazio od strane OSABiH, a za koji je Komisija iskazala razumijevanje.

Što se tiče **Zakona o odbrani BiH**, Komisiji je od strane predstavnika Ministarstva odbrane skrenuta pažnja na nedorečenosti i nedostatke u Zakonu o odbrani, koji blokiraju dalji rad Ministarstva na aktivnostima iz nadležnosti Komisije. Radi se o nezgrapnom prijevodu nacрта zakona sa engleskog jezika u kojem su određeni termini prevedeni na način koji na službenim jezicima BiH ne znače ništa, ili predstavljaju nejasne oznake (npr. „vojno obavještanje“ umjesto „vojno-obavještajni“ i sl.). Na Komisiju je apelirano i da sa svoje strane učini što može (animira Vijeće ministara i ministra odbrane) da se donese Pravilnik o radu Vojno-obavještajnog roda, budući da njegovo nepostojanje onemogućava rad odgovarajućeg sektora u Ministarstvu odbrane i također, uzrokuje nemogućnost certificiranja podregistra za razmjenu tajnih podataka sa NATO Savezom, kao i druge aktivnosti direktno izvedene iz Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH.

Što se tiče **Zakona o javnim nabavkama**, Komisija je upoznata sa problemima koji se javljaju zbog nemogućnosti da se u skladu sa postojećim zakonom organizuje i provede tzv. „sigurnosni tender“, odnosno da se provede i primijeni postupak tzv. „industrijske sigurnosne provjere“. Radi se o provjeri pravnih lica (preduzeća) prilikom javljanja na klasificirani tender, npr. za nabavku specijalne policijske opreme i slično. Sva potrebna zakonska određenja i definicije već postoje u Zakonu o zaštiti tajnih podataka, no Zakon o javnim nabavkama ne prepoznaje tu činjenicu. Najjednostavnije rješenje postojeće situacije bilo bi da se cijelo poglavlje o industrijskoj provjeri iz ZOZTP „premjesti“, odnosno ugradi u Zakon o javnim nabavkama.

Također, nakon što smo u više navrata razgovarali o problemu odavanja tajnih podataka medijima i drugim neovlaštenim osobama, ustanovili smo i da je iz sadašnjeg **Krivičnog zakona BiH** izbrisan član 225. koji je uređivao pitanje „Odavanje službene tajne“. Ovo je problem kojem će Komisija bez odlaganja posvetiti pažnju u narednoj godini, tako što će se raniji termin „službena tajna“ primjeriti sadašnjem terminu „tajni podatak“ i sadašnjoj klasifikaciji (u skladu sa čl.86. Zakona o zaštiti tajnih podataka), te uputiti prijedlog za vraćanje ovog člana u tekst Krivičnog zakona, sa odgovarajućim sankcijama.

b. Razmatranje materijala koji proističu iz zakonom utvrđenih nadležnosti i ostalih akata

Kad je riječ o aktima koji nemaju zakonodavni karakter, Komisija je u izvještajnom periodu razmatrala, usvojila, primila k znanju i po potrebi uputila u dalju proceduru slijedeće akte:

1. Izvještaj o radu Zajedničke komisije za nadzor nad radom OSABiH za 2014. godinu;
2. Plan rada Zajedničke komisije za nadzor nad radom OSABiH za 2015. godinu;
3. Godišnji izvještaj o izvršenom operativnom i tehničkom nadzoru u oblasti zaštite tajnih podataka u 2014. godini.
4. Godišnji izvještaj o izvršenoj reviziji u OSABiH za 2013. i 2014. godinu
5. redovni polugodišnji Izvještaji Glavnog inspektora OSABiH o rješavanju žalbi podnesenih protiv Agencije
6. Prijedlog budžeta i aneksa budžeta OSABiH za 2015. i 2016. Godinu
7. Davanje mišljenja na prijedlog kandidata za generalnog direktora, zamjenika direktora i glavnog inspektora OSABiH koji je dostavio predsjedavajući Vijeća ministara BiH
8. Izvještaji i informacije OSABiH o konkretnim pojedinačnim pitanjima na koja je Komisija tražila odgovor ili izjašnjenje
9. predstavke koje se tiču rada OSABiH, upućene od strane različitih pravnih i fizičkih lica (građana, vladinih i nevladinih organizacija).
10. Priprema i realizacija dvije nadzorne posjete i radno-konsultativnih sastanaka sa rukovodstvom OSA BiH
11. Priprema i realizacija aktivnosti članova Komisije u BiH i u međunarodnim odnosima (Konferencije, radionice i okrugli stolovi)

Planom rada Komisije bilo je predviđeno i razmatranje Godišnje platforme o obavještajno-sigurnosnoj politici BiH, koja je propisana u čl. 7. stav (1) alineja 5. Zakona o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH. Kao i ranijih godina, ponovo smo suočeni sa zanemarivanjem ove obaveze, kako od strane Vijeća ministara koje je dužno da je pripremi, tako i od strane Predsjedništva BiH koje je dužno da je odobri i dostavi Parlamentu.

c. Nadzorne posjete i radni sastanci iz nadležnosti Komisije

Članom 19. Zakona o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine je utvrđeno da Komisija vrši nadzor nad zakonitošću rada OSABiH. Ova zakonska obaveza tokom kratkog izvještajnog perioda je ispoštovana dva puta, u oktobru i decembru posjetom sjedištu OSA BiH. Prilikom prve posjete je sa tadašnjim rukovodstvom Agencije Komisija razgovarala o trenutno aktuelnim sigurnosnim izazovima u BiH, te o aktuelnim regionalnim i globalnim prijetnjama, dok je druga posjeta bila prvi radni sastanak Komisije sa novoizabranim rukovodstvom Agencije. Tema sastanka bili su planovi i modaliteti za buduću saradnju Komisije i Agencije. Ovom prilikom obavljena je i nadzorna posjeta Centru za monitoring.

Koordinacija i međusobna pomoć Ureda sekretara i Državnog sigurnosnog organa u cilju kvalitetnog obavljanja redovnih zadataka nastavljena je tokom cijelog izvještajnog perioda, a ogledala se u stručnoj pomoći DSO po pitanju poštivanja odredbi ZOZTP u PSBiH, te koordinaciji nadzornih aktivnosti DSO i Komisije.

Zajedničkim radom i konsultacijama došlo se i do prijedloga za izmjene i dopune različitih sigurnosnih obrazaca (upitnika za provjeru i sl.), te drugih podzakonskih akata iz istog domena, poput (zvaničnih) Uputstava za popunu obrazaca i provjeru osoba koje traže sigurnosne dozvole, te cijelog paketa podzakonskih akata koji je trenutno u proceduri usvajanja.

2.1. PRISUSTVO OBUKAMA, RADIONICAMA, KONFERENCIJAMA, SEMINARIMA I OKRUGLIM STOLOVIMA

Predsjedavajući Špirić je učestvovao u radu 5. Konferencije o aktuelnom stanju sigurnosti održanoj u Vitezu u novembru, a članovi Komisije su učestvovali na radionici o finansijskom upravljanju u sigurnosnim strukturama u organizaciji OSA BiH na Jahorini te zajedničkom sastanku komisija i Odbora za bezbjednost NSRS u Banja Luci u decembru.

2.2. STUDIJSKE POSJETE I PROGRAMI ZA PROFESIONALNO USAVRŠAVANJE U INOZEMSTVU

Član Komisije Predrag Kožul učestvovao je 15.12.2015. na „Regionalnom parlamentarnom okruglom stolu o obavještajnom nadzoru na Zapadnom Balkanu“ u organizaciji DCAF-a u Ljubljani.

2.3. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI KOMISIJE

Komisija u izvještajnom nije imala ni dolaznih ni odlaznih bilateralnih posjeta

3. REZIME

Analizom pobrojanih aktivnosti može se zaključiti da je Komisija tokom 2015. godine, odnosno od konstituisanja, radila intenzivno i u skladu sa zakonskim i poslovnim odredbama.

Komisija je od svoga formiranja do danas konstantno nastojala unaprijediti vlastite kapacitete i obaviještenost, kako bi kvalitetnije doprinijela poštivanju i primjeni Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH i ostvarivanju efikasnog nadzora nad Obavještajno-sigurnosnom agencijom BiH i drugim tijelima koja nam spadaju u nadležnost. Smatramo da smo ovaj cilj ostvarili.

Kao i dosad, posvetili smo jedan dio vremena upoznavanju sa principima Zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU (CFSP), odnosno Zajedničke odbrambene i sigurnosne politike (CSDP). Jednako tako, imali smo u vidu i obaveze BiH u smislu NATO aspiracija Bosne i Hercegovine, tj. obaveze definirane kroz IPAP, MAP i Sigurnosni sporazum između BiH i NATO, te različite obaveze koje proističu iz drugih međunarodnih sporazuma koje je Bosna i Hercegovina potpisala ili im pristupila (poput sigurnosnih sporazuma potpisanih između BiH i EU, BiH i OSCE, itd.).

Ova smo pitanja razmotrili posebno u polju balansa između zaštite ličnih podataka i individualnih sloboda, naspram potreba za zaštitom tajnih podataka, te u pitanjima koja su u određenim momentima rada Komisije bila aktuelna, poput načina na koji je riješeno pitanje sigurnosnih provjera za radnike pravosuđa u zemljama EU, koje nam je bilo potrebno pri razmatranju posljednjeg prijedloga za izmjene domaćeg Zakona o zaštiti tajnih podataka.

U nastavku su navedena pitanja koja su bila predmet pažnje Komisije, a koja još nisu riješena:

1. Potpuna primjena i poštivanje odredbi Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH.

- a. neadekvatna sistematizacija radnih mjesta unutar Ministarstva sigurnosti (u Državnom sigurnosnom organu/DSO) i Ministarstvu odbrane (u Sektoru za obavještajno-sigurnosne poslove). Sistematizacije moraju uvažavati odredbe ZOZTP i relevantne direktive NATO-a i Odluke Vijeća Evrope. U Ministarstvu odbrane kao problem je konstatovano i nedonošenje Pravilnika o radu Vojno-obavještajnog roda.
- b. neadekvatno formulisanje inspekcijanskog nadzora koji provodi DSO
- c. nejasnoće, kontradikcije i nedorečenosti u jednom broju zakona i podzakonskih akata, prije svega kad je riječ o Zakonu o reviziji u institucijama BiH i članu 9. Zakona o odbrani BiH.
- d. neunificirane prakse u radu različitih državnih organa, kad je riječ o rukovanju tajnim podacima i razmjeni ili dostavljanju istih, i neadekvatno poštivanje zakonskih odredbi u smislu definisanja sigurnosnih područja, rezervnih lokacija, postupaka za uništavanje tajnih podataka i drugih sigurnosnih procedura.

- e. nedostaci u jedinstvenom pristupu i poštivanju odredbi o fizičkoj i informatičkoj zaštiti podataka i lokacija, prije svega u podregistrima, koji još uvijek čekaju na certifikaciju od strane DSO.
- f. sporo ili nepotpuno ispunjavanje obaveza koje za BiH proizilaze iz MAP-a i IPAP-a, što koči ili onemogućava dalji napredak BiH u smislu njenih NATO aspiracija.
- g. brisanje člana 225. iz Krivičnog zakona BiH.

Komisija će u narednom periodu putem nadzornih i radnih posjeta nastojati da u direktnom kontaktu sa rukovodiocima i ovlaštenim predstavnicima organa izvršne vlasti u BiH, iste animira na efikasniju primjenu Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH. Isto vrijedi i za PSBiH (potrebno je osigurati adekvatno zaštićene prostorije za rad ove i drugih komisija koje održavaju povjerljive sjednice, i sl.)

Komisija je ustanovila da je stepen primjene ZOZTP u organima javne uprave u BiH, iako nepotpun, ipak zadovoljavajući. S tim u vezi Komisija će nastaviti pružanje podrške Državnom sigurnosnom organu i svim drugim tijelima kojima Komisija u okviru svojih nadležnosti može pomoći u ostvarivanju ovog cilja.

2. Puni demokratski parlamentarni nadzor nad Obavještajno-sigurnosnom agencijom BiH. U svrhu realizacije ovog cilja održavali smo stalan kontakt sa rukovodstvom OSABiH, te se na druge načine obavještavali o potencijalnim ili aktuelnim problemima u njihovom radu i načinima na koje Komisija može utjecati na otklanjanje ustanovljenih problema. Podržali smo određene projekte kapitalnih ulaganja koje je predložila OSA. Preostali krupni problemi kojima ćemo u daljem periodu posvetiti detaljnu pažnju su:

- a. kašnjenje u dostavljanju zakonom propisanih materijala na razmatranje Komisiji, posebno kad je riječ o materijalima koje dostavljaju Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara. Ova kašnjenja uzrokuju ozbiljne posljedice na rad OSABiH, koja je prinuđena u nedostatku Godišnje platforme o obavještajno-sigurnosnoj politici BiH raditi na osnovu prošlogodišnjih ili čak starijih Platformi, što njen rad čini u najboljem slučaju, polulegalnim.
- b. kontradikcije u odredbama Zakona o reviziji u institucijama BiH i Zakona o OSABiH (*vidi str.13 ovog Izvještaja*). Zbog međusobno oprečnih odredbi, OSABiH iz godine u godinu ne može dobiti pozitivno mišljenje revizije, iako nam je od strane samog Ureda za reviziju potvrđeno da u dijelu dokumentacije u koji revizori ostvare uvid ne postoje ni najmanji problemi, odnosno da OSABiH zapravo prednjači u kvaliteti i sadržaju podnesenog materijala, u odnosu na sve druge institucije u BiH.

Komisija je u cilju otklanjanja gornjih nedostataka poduzela jedan broj aktivnosti, uključujući analizu načina na koji su ova pitanja riješena u drugim zemljama, i održavanje jednog broja radno-konsultativnih sastanaka sa tijelima uključenim u određene procese od

interesa za Komisiju. Nastavak aktivnosti podrazumijevat će pristupanje izmjenama zakona za koje je Komisija utvrdila da unose zabunu u procesu međuagencijske saradnje.

Osnovni pregled statističkih pokazatelja o radu Komisije tokom 2013. godine je kako slijedi:

broj održanih sjednica	4
broj radnih sastanaka	3
broj tačaka dnevnog reda	19
učesće na seminarima i konferencijama	4

Komisija je u izvještajnom periodu razmatrala:

prijedlozi zakona	1
izvještaji i informacije	7
odluke	0
usvojeni zaključci	5
ostali akti	7

Komisija će i u narednom periodu nastojati da aktivno doprinese punoj sprovedbi Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH i ostvarivanju pune demokratske kontrole nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH, te blagovremeno vršiti i druge zadatke iz svoje nadležnosti.

PREDSJEDAVAJUĆI KOMISIJE
dr Nikola Špirić